

A kormányt is perelik a levéltárak

● Budapest (MTI)

Az Önkormányzati Levéltárak Tanácsa, valamint a Közgűjteményi és Közművelődési Dolgozók Szakszervezete (KKDSZ) bírósági eljárást kezdeményez a kormány, a Belügy-, a Pénzügy- és a Munkaügyi Minisztérium ellen.

A kereset benyújtói azt nehezményezik, hogy a kormány a kötelezően előírt illetménypótlékot (a levéltárosok egy részének egészségügyi pótlékát) nem ismerte el a központi költségvetés terhére többletkiadásként, így finanszírozását nem vállalja – közölte tegnap Varga László, az Önkormányzati Levéltárak Tanácsának elnöke. Az illetménypótlék folyósítását a közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény 1996-os módosítása tette kötelezővé.

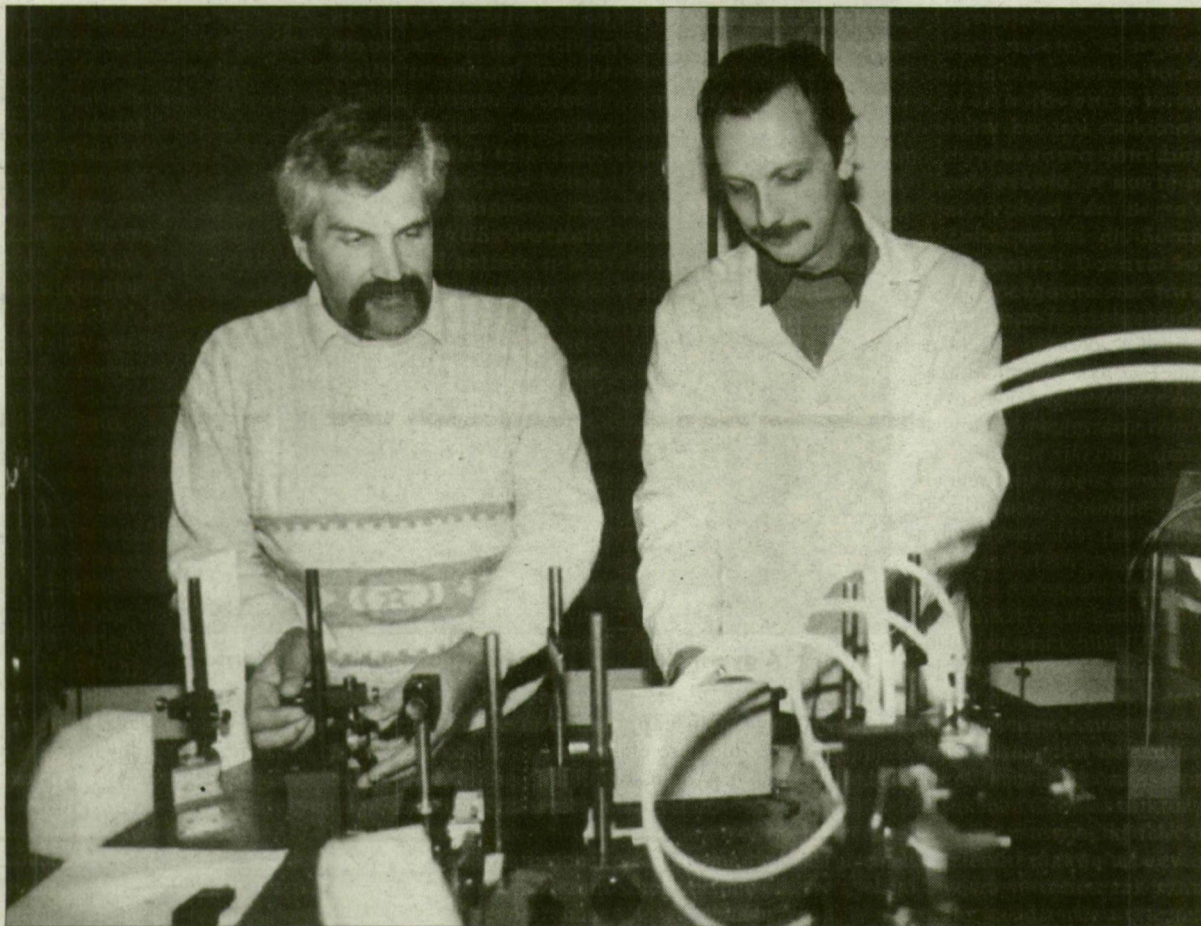
A levéltárak vezetői a törvény értelmében már megállapították a pótlékokat, de a fenntartó önkormányzatokkal folytatott tárgyalások során ellenállásba ütköztek, mert a finanszírozás feltételei nincsenek biztosítva. (Egyedül a Fővárosi Levéltár kapta meg az ígnyelt, jogosan járó összeget.)

Az egészségre ártalmas munkakörben dolgozók pótlékának ügye több évre nyúlik vissza. Varga László elmondta: az 1992-es közalkalmazotti törvény meghatározta a pótlékra való jogosultságot. Az 1993-as munkavédelmi törvény viszont azt írta elő, hogy megfelelő feltételeket kell kialakítani, de a munkáltató pénzbeli megváltást nem adhat. Így az elmúlt években a dolgozók csupán egyéni alkuk alapján juthattak a pótlékhoz. Az érintettek az 1996-os törvénymódosítást követően, augusztus végén levélben fordultak Kara Pálhoz, a BM helyettes államtitkárához, ám ő „lényegében a közalkalmazottak illetménypótlékának teljeskörű központi költségvetési finanszírozását elutasította” – tartalmazza a bírósághoz eljuttatandó beadvány. A felperesek úgy vélik: a helyettes államtitkár álláspontja téves, amely a jogszabályok helytelen értelmezéséből fakad. Ugyanakkor alkotmányellenes is, mert az állásfoglalás megalapozottsága esetén a pótlékot az intézményeknek lenne kötelező finanszírozniuk.

Az egészségügyi pótlék egyébként 300 dolgozónak járna. Az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat vizsgálatai szerint a levéltárak iratanyagain mintegy negyven gombafajta tenyészik, amelyek allergiát és légúti megbetegedéseket okozhatnak. Az intézmények fertőtlenítése több milliárd forintba kerülne.

● A versenyszféra vonzásában

„Az agyelszívás kivégzi az egyetemeket”

Szabó Gábor és Benkő Zsolt: professzor és tanítványa. (Fotó: Gyenes Kálmán)

Benkő Zsolt a JATE fiatal fizikus-kutatója. Negyedéves hallgatóként Amerikában együtt dolgozott Robert Curl-lel, aki a napokban megkapta a kémiai Nobel-díjat. Közös munkájuk eredményeként több közös publikáció jelent meg a legrangosabb nemzetközi tudományos folyóiratokban. Benkő Zsolt hamarosan távozik az egyetemről, felhagy a kutatással, mert fizetéséből nem tudja eltartani a családját.

Itt akár be is fejezhetnénk. Ha a szóban forgó fiatalember példája egyedi eset volna. Ha lenne kilátás arra, hogy változnak az oktatás és a tudomány anyagi körülményei. Ha a tehetséges emberek pályaelhagyása nem veszélyeztetné a kutatás, oktatás, a tanárképzés színvonalát. És az ország jövőjét. Ha a döntéshozók aszerint cselekednének, amit Benkő Zsolt, majd professzora, Szabó Gábor a következőkben elmondanak.

– Harmadéves gimnazista korom óta lézerfizikusnak készültem, mindig kutató akartam lenni. Másodéves egyetemistaként jelentkeztem először kutatási feladatra, harmadévesen már saját mérésű anyaggal voltam kongresszuson Németországban. Negyedéves koromban mentem ki Amerikába, ott dolgoztam együtt Robert Curl-lel. Az egyetem befejezése után három évig ösztöndíjasként dolgoztam a

tanszéken, most pedig tudományos ügyintézői státusban vagyok.

● *Nem mindennapi dolog, hogy valaki harmincévesen elmondhatja magáról: egy Nobel-díjas tudóssal dolgozott és publikált. Mi volt ez a közös munka?*

– A houstoni Rice egyetem elektronika tanszékével öt éve vannak kapcsolatban a szegedi fizikusok. Többen dolgoztak kint vendégprofesszorként, Ph.D.-hallgatóként. Amikor én is kimehettem, az elektronika tanszék éppen Robert Curl-lel dolgozott egy közös projekten. Így kerültem a professzor mellé. A feladatom az volt, hogy építsek neki egy olyan eszközt, amellyel a gázok szabad vegyértékeit tudja vizsgálni. Ez azért volt komoly feladat, mert a gázok vizsgálata olyan speciális fényforrást, olyan hullámhossztartományú fényt igényel, amelyet nehéz előállítani. E fényforrás előállításához olyan, viszonylag új kristályokat kellett használnunk, amelyeknek optikai tulajdonságai még nem voltak ismereteseek. Ezért először meg kellett mérni ezeket a tulajdonságokat, azután lehetett belőlük felépíteni egy bonyolult, több lépcsőből álló rendszert. A munka több mint fél évig tartott. Az eredmény két közös publikáció a legrangosabb nemzetközi fizikai folyóiratokban.

● *Teljesült, amire készült: kutató lett. Pályakezde ígértes, és most mégis feladja.*

– Mindig tudtam, hogy kutatóként nem tartozom majd a legjobban fizetettek közé. Ha a pénz alapján választottam volna pályát, nem itt lennék. De elviselhetlennek érzem, hogy évek óta mindennapos megélhetési gondjaim vannak. A fizetésem bruttó harmincöt – azaz nettó húszezer – forint. A feleségem tanárnő, ő ugyanennyit keres. Ennyi pénzből kellene két gyerekmunkét el-tartanunk, egyről a kettőre jutnunk. Ami természetesen lehetetlen. Ezért döntöttem úgy, hogy pályát módosítok, és számítástechnikai ismeretimmel próbálom elhelyezkedni a versenyszférában. Tájékoztódtam, és úgy látom, van esélyem arra, hogy száz ezer forint körüli fizetésem legyen. Nem vagyok anyagi, de tarthatatlan, hogy a szülői támogatás nélkül nem húznánk ki hó végéig. Ha remélhetném, hogy változik majd a helyzet, kívánnám. De arra, hogy az oktatás és a kutatás anyagi körülményei belátható időn belül rendeződjenek, semmi esélyt nem látok.

– Benkő Zsolt évfolyamának legjobb képességű hallgatója volt, megbízható, kiemelkedő tehetségű kutató és oktató – mondja munkatársáról Szabó Gábor professzor. – Végzős korára olyan nemzetközi tudományos tapasztalattal és nyelvtudással rendelkezett, amelyet általában csak a Ph.D.-fokozat megszerzésének idejére sajátítanak el a kutatók. Az oktatás és a kutatás terén is igen nagy veszteség a tan-

széknek, hogy elmegy. Hiszen olyan munkaerőről van szó, akinek tudása nehezen pótolható. Hosszú évek kel-lenek ahhoz, hogy egy ilyen ember helyére beérjen az utód.

● *Aki esetleg szintén elmegy, mire beérik. Hiszen az emberek egyszer csak családot alapítanak, és akkor még kevesebb lesz a kevés.*

– Ez az ördögi kör valóban létezik. Rengeteg fiatal oktatóra lenne szükségünk most, amikor az egyetem – éppen az anyagi feltételek biztosításához – számos új szak indítására készül. Meg kell újítani a képzést ahhoz, hogy legyen pénz, de nincs pénz ahhoz, hogy biztosítsuk a megújulást.

● *Évtizedek óta hallani az agyelszívás veszélyéről. Most mitől nagyobb ez a veszély?*

– Évekkel ezelőtt még arról kellett döntenie a kutatóknak, hogy a tudományos pályát vagy a magasabb élet-színvonalat válasszák. Most arról kell dönteniük, vállalják-e a tudomány érdekében, hogy nem tudnak megélni, hogy hátrányos helyzetbe hozzák gyermekeiket a munkaerőpiaci versenyben azzal, hogy nem tudják biztosítani nekik a megfelelő feltételeket. Régen nem voltak ekkora fizetésbeli különbségek; a banki szférában legfeljebb a másfélszeresét kereste volna az ember az egyetemi bérének. Most négyeszer-ötszörös a különbség. Ez kivégzi a magyar felsőoktatást.

Keczer Gabriella

● Tisztújítás az MTA területi bizottságában

Telegdy Gyula a SZAB elnöke

Tisztújító közgyűlést tartott tegnap a Szegedi Akadémiai Bizottság (SZAB), amelyen ismét Telegdy Gyula akadémikust választották elnöknek. A Magyar Tudományos Akadémia regionális szervezetei három évenként újítják meg a vezetői megbízatásokat; a szegedi orvosprofesszor harmadszor kapott bizalmat a dél-alföldi megyék tudományos kutatóit reprezentáló területi tagjaitól.

Az elmúlt három év munkájáról szóló beszámolóban Telegdy Gyula számokkal érzékeltette, mekkora szellemi potenciált reprezentál a SZAB: a tudományágak szerint szerveződő 12 szakbizottságban, illetve a 63 munkabizottságban majdnem másfélszer tudományos minősítéssel rendelkező szakember dolgozik. A SZAB mellett az idei évtől egyesületként működő Tudósklubnak 330 tagja van; a klub az elmúlt három évben rendkívül színvonalas programokat szervezett – Csákány Béla matematikus professzor írta nyitásával.

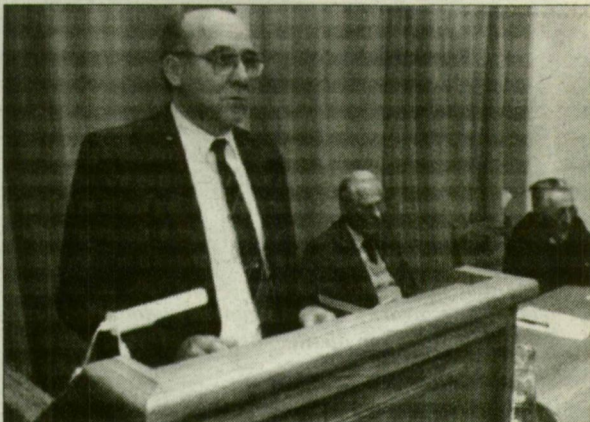
A területi akadémiai bizottság évi 2-300 tudományos programot szervez és ad helyet, gyakran a felsőok-

tatási intézményekkel, illetve tudományos társaságokkal közösen. Több konferenciát tartanak a régió más városában is. A régióban élő, tudományos minősítéssel még nem rendelkező kutatók számára évente pályázatokat hirdetnek: az évi 22-26 pályamunkát díjazták, a három év alatt összesen 1 millió 300 ezer forintot fordítottak erre a célra. Jelentős a SZAB kiadói tevékenysége: évente 5-10 kiadvány megjelenését támogatják.

A SZAB költségvetésének 60 százalékát fedezi a Magyar Tudományos Akadémia, a saját bevételek mellett a két szegedi egyetem és a szegedi önkormányzat anyagi támogatása jelentős.

A beszámoló után a Szegedi Akadémiai Bizottság tagjai újjáválasztották az akadémikusokból álló elnökséget: Telegdy Gyula ismét a SZAB elnöke; az alelnökök: Burger Kálmán, Farkas Tibor és Leindler László. Burger és Farkas professzorok az előző ciklusban is ezt a tisztséget töltötték be; a harmadik alelnöki poszton két matematikus professzor váltotta egymást: Leindler Lászlót Tandori Károly helyére választották, aki a következő ciklusra nem vállalta a megbízatást.

S. E.

Akadémikusok: Telegdy Gyula, Alföldi Lajos, Tandori Károly. (Fotó: Karnok Csaba)

Ásotthalomi stratégia

● Munkatársunktól

Ásotthalom önkormányzati testülete tegnapi ülésén nagy fába vágta a fejszéjét, hisz alapos előkészítő munkára eredményeként nem kevesebbre vállalkozott, mint hogy elkészítse a község közzéértékvé gazdasági programját. Amihez aztán rendre illesztik az éves költségvetési tervezést.

A program, illetve feladatterv elkészítésének alapvető célja a pénzügyi egyensúly hosszútávú megőrzése. Ezen belül aztán megfelelő gazdasági alapokkal, átgon-

dolt vagyongazdálkodással, környezetbarát önkormányzati politikával, barátságos települési arculattal, infrastruktúra-fejlesztésekkel, tiszteges alapellátással, a pályázati lehetőségek kihasználásával, arányos közteher-viseléssel, s gyümölcsöző térségi- és külkapcsolatokkal célozzák meg az ásotthalmiak az ezredfordulót.

Napi kérdéseknél maradva, egy jó hír a helyi polgároknak: Ásotthalmon a jelenleg alkalmazott helyi adók köre és mértéke marad érvényben 1997-ben is!

TES(Z)TKÖZELBEN

Próbálja ki a Land Rover teljes választékát!

Szeged, Kossuth L. sgt. 89.

1996. november 1-6.

DÉLÁSZ Kft. 476-576/12-63

Land Rover. A legenda.

Önök is lehetősége lesz a világ méltán legismertebb terepjárójának kipróbálására. Meggyőződhet személyesen is a megbízhatóságáról és rendkívüli munkabírájáról közismert jármű képességeiről

Próbálja ki a sivatagok, dzsunglelek és mocsarak úttalan útjain már megismert Defender és Discovery változatokat, és nyerve meg a tesztautót egy hétvégére vagy egy luxusutat Angliába!

Keczer Gabriella

LAND ROVER. Ahol a kaland kezdődik...

